

Transitieplan Wijk van de Toekomst

Leesten en Warnsveld-Overkamp

Inhoud

Inleiding	3
Infographic.....	4
1. Narratief van de wijk	5
2. Kijk op de wijk, de bewoners en woningen	6
2.1. Sociale cohesie	6
2.2. Woningtypes.....	6
2.3. Bewonerstypes	6
2.4. Communicatie- en participatievoorkeuren in de wijk	7
3. Betrokken partijen bij de warmtetransitie	9
3.1. Kerngroep aardgasvrij Leesten – Overkamp.....	9
3.2. Ladder van betrokkenheid warmtetransitie Leesten en Warnsveld-Overkamp (maart 2025)10	
4. Techniek.....	11
4.1. Netcongestie.....	11
4.2. Opslag in buurt- en thuisbatterijen	11
4.3. Microwarmtenetten en buurtwarmtepompen	12
5. Advies voor het vervolg	13
6. Vervolgaanpak warmtetransitie tot 2030.....	15
Bijlage 1: Buurtpaspoorten.....	19

Inleiding

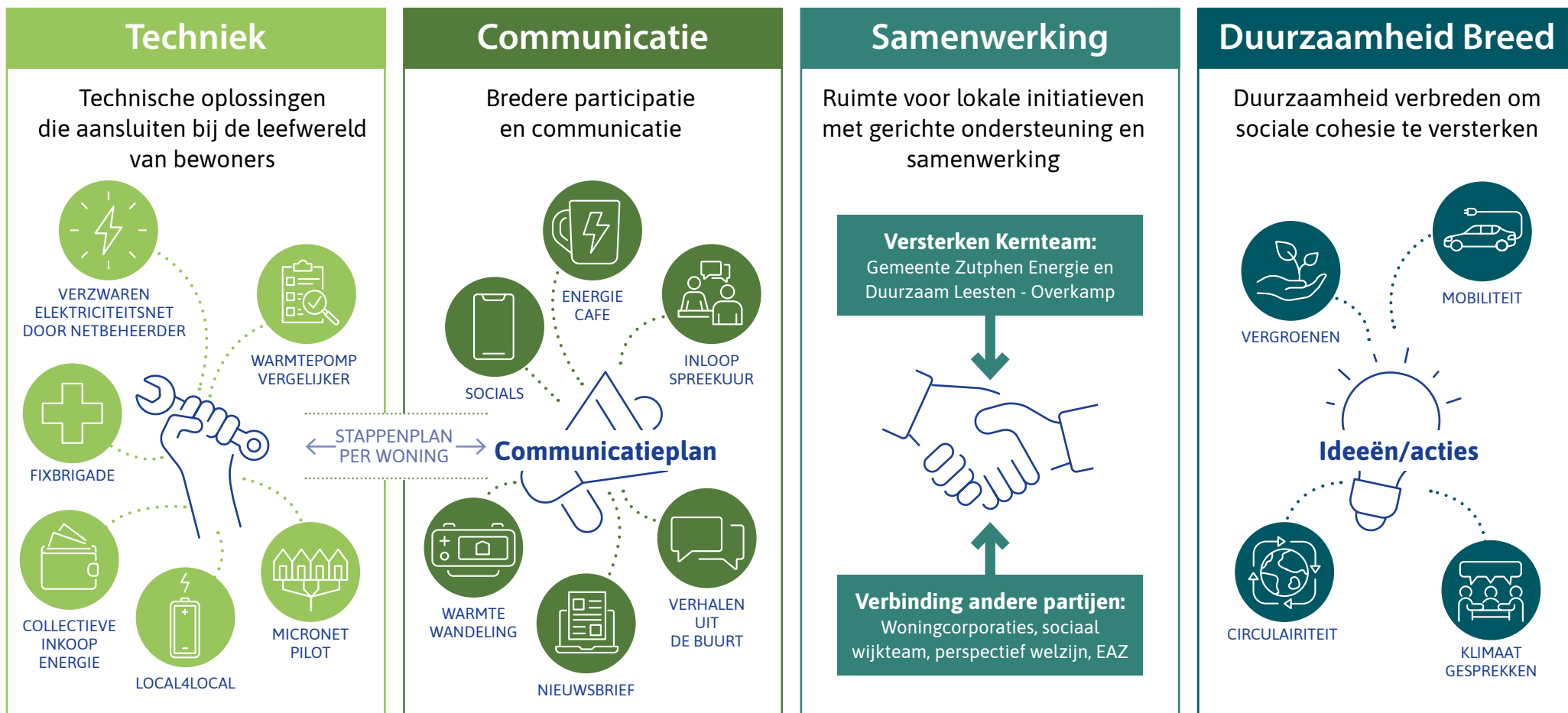
Dit document is een transitieplan voor de Wijk Leesten en de buurt Warnsveld-Overkamp in de gemeente Zutphen. Geschreven in opdracht van en voor de gemeente Zutphen door adviesbureau Spectrum. Het geeft de situatie rondom de warmtetransitie weer in de wijk en richt zich op uitgangspunten en acties voor de toekomst met als einddoel de wijk aardgasvrij te maken. Het is bedoeld als werkdocument voor de provincie, de gemeente en betrokken partijen en vormt de basis richting een wijkwarmteplan of buurtuitvoeringsplan. Voor inwoners is een publieksversie van het actieplan (in de vorm van een infographic) beschikbaar – zie pagina 4.

In 2024 is er door middel van een jaar lang participatietraject met inwoners en maatschappelijke organisaties opgehaald wat er nodig is om de wijk aardgasvrij te maken. Inwoners zijn betrokken door bewonersavonden, inloopsprekuren, straatgesprekken en verdiepende sessies. Er is met verschillende organisaties gesproken en er zijn meerdere inhoudelijke sessies met betrokken partijen geweest. Dit heeft geleid tot dit transitieplan.

Naar een duurzaam aardgasvrij Leesten / Warnsveld - Overkamp

Voor een toekomstbestendige warmtevoorziening op het juiste schaalniveau zoeken we naar de beste technieken in nauwe samenwerking en met ondersteuning en leggen we zo het technisch en sociale fundament voor de toekomst van Leesten en Warnsveld - Overkamp.

1. Narratief van de wijk

Voor een toekomstbestendige warmtevoorziening..

In heel Nederland wordt gewerkt aan een toekomst zonder aardgas en met duurzame warmte. Daarvoor gaat gemeente Zutphen met inwoners en betrokken organisaties de komende jaren stap-voor-stap van aardgas naar duurzame warmte in alle wijken. Ook in Leesten en Warnsveld-Overkamp staan we voor de uitdaging om de warmtevoorziening toekomstbestendig te maken, zonder aardgas en met een grotere focus op lokale, duurzame bronnen.

.. op het juiste schaalniveau

Leesten en Warnsveld-Overkamp bestaat uit 5 buurten met een mix van jonge gezinnen, werkenden en ouderen. De opgave om samen naar een duurzame toekomst te werken, biedt een kans om nieuwe verbindingen te maken en van elkaar te leren. Initiatieven in de wijk werken al actief aan de verduurzaming en zijn voorbeelden van de betrokkenheid. Ze laten zien dat veel bewoners al klaar zijn om hun steentje bij te dragen. De betrokkenheid van bewoners is het grootst op straatniveau. Dit schaalniveau past ook bij de vergelijkbare uitdagingen op woningniveau.

.. zoeken we naar de beste technieken

De overgang naar duurzame warmte vraagt om samenwerking en inzet van ons allemaal. We gaan stap voor stap met een duidelijk beeld van waar we naartoe gaan. Het verbeteren van isolatie, slimmer omgaan met energie en op termijn kiezen voor nieuwe verwarmingsvormen helpt ons samen voorbereid te zijn op een toekomst zonder aardgas. Zodat iedereen die van aardgas af wil, de weg kan vinden om dat te bereiken. En dat duidelijk is wat passende technieken zijn voor deze wijk en hoe die zich tot elkaar verhouden.

.. in nauwe samenwerking en met ondersteuning

De gemeente, lokale initiatieven, bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties maken het samen mogelijk dat iedereen mee kan doen. Ieder vanuit zijn eigen rol. Er zijn landelijke subsidies, leningen en adviesmogelijkheden voor wie wil verduurzamen. We maken inzichtelijk welke begeleiding er is per stap en door wie. Zo houden we rekening met verschillende woon- en leefsituaties en bieden we oplossingen die betaalbaar en haalbaar zijn, met oog voor wooncomfort en leefbaarheid.

.. en leggen we zo het technische en sociale fundament voor de toekomst van Leesten en Warnsveld - Overkamp

Door nu samen te werken aan deze transitie, zorgen we ervoor dat Leesten en Warnsveld-Overkamp in de toekomst prettig blijven om in te wonen. Met een gezamenlijke aanpak en heldere stappen kunnen we de komende jaren tot 2030 het fundament leggen voor een duurzame warmtevoorziening. Zowel qua fysieke infrastructuur als de sociale infrastructuur. Tot 2030 leggen we de weg aan en maken deze vindbaar, zodat we vanaf 2030 tot 2040 echt kunnen doorpakken naar een aardgasvrije toekomst. We streven ernaar dat de wijk in 2040 afgestapt is van gebruik van aardgas voor de warmtevoorziening. Zo dragen we allemaal bij aan een toekomstbestendige en aardgasvrije woonomgeving, waarin het fijn en betaalbaar wonen blijft.

2. Kijk op de wijk, de bewoners en woningen

Een sociale transitie vereist maatwerk. In dit hoofdstuk zoomen we in op de wijk om te zien wat er sociaal en technisch nodig en wenselijk is voor maatwerk. Het werkgebied van deze aanpak bestaat uit een grote wijk, Leesten, en de buurt Overkamp. Het werkgebied telt 9555 inwoners en 3818 woningen verdeeld over vijf buurten. Verschillende buurten en bewonerstypes vragen een andere aanpak. Hiervoor zijn buurtpaspoorten gemaakt met informatie over demografie, woonkwaliteiten, duurzaamheidssentiment en voorzieningen (zie bijlage 1, vanaf pagina 19). Er zijn wijkbrede patronen te zien in sociale cohesie, woningtypes en bewonerstypes.

2.1. Sociale cohesie

Uit het participatietraject en gesprekken met de wijkregisseur blijkt dat bewoners van de wijk Leesten zich het meest identificeren op straat of buurniveau. Er is geen grote vertegenwoordiging van inwoners in de wijk zoals een wijkraad. Inwonersinitiatieven zijn er op wijk-, buurt- en straatniveau. Zo is er een wijkteam dat zich inzet voor allerlei activiteiten in de wijk. Bijvoorbeeld inloopochtenden in buurthuis Hart van Leesten en de jaarlijkse Leesten FUN dag. Sociale activiteiten zijn vaak gericht op een buurt, blok of straat. Bijvoorbeeld rondom een hofje of pleintje. Bewoners verbinden zich op basis van vergelijkbare levensfasen. Wanneer een nieuwe buurt is opgeleverd komt er vaak een groep starters bij elkaar terecht in de nieuwe koopwoningen. Deze mensen nemen een behoefte aan binding met hun nieuwe buurt mee en organiseren vaker buurtactiviteiten. In de huurwoningen van Leesten-Oost is dit minder, omdat starters hier vaak wonen als doorstroomwoning.

Bewoners van Overkamp zien zichzelf als inwoners van Warnsveld en hebben geen sociale link naar Leesten.

2.2. Woningtypes

Naast sociaal-demografische kenmerken zijn de woningtypes ook belangrijk bij duurzaamheidsopgaven. Woningtype en energieprestatie hebben invloed op hoe inwoners naar duurzaamheid kijken en hun handelingsperspectief in deze transitie. Veel woningen hebben maar beperkte aanpassingen nodig om over te kunnen stappen naar een elektrische manier van verwarmen.

In Leesten en Overkamp zien we vooral veel geschakelde koopwoningen met een hoog energielabel. Meer dan de helft van de woningen zijn een tussen- of geschakelde woning. Slechts 8.7% is een appartement. Het merendeel (81.4%) is een koopwoning en het aandeel sociale huur is laag (14.1%). De meeste woningen (94%) hebben energielabel B of hoger. Minder dan 1% van de woningen zit onder label C.

2.3. Bewonerstypes

Verschillende bewoners kijken anders naar duurzaamheid en hebben andere behoeftes. Op basis van CBS-data, buurtonderzoek door Kienergy in 2023 en gesprekken met inwoners en betrokken partijen in de buurt kunnen we inzicht geven in de verschillende bewonerstypen in de wijk. Elke groep heeft eigen voorkeuren voor communicatie en participatie. Verschillende methoden inzetten helpt om zo veel mogelijk mensen te betrekken. We kijken naar de meest voorkomende groepen in drie categorieën.

2.3.1 Duurzaamheidssentiment

De motivatie om te verduurzamen verschilt per inwoner. Volgens de enquête is kostenbesparing de grootste reden, gevolgd door klimaat en wooncomfort. In de enquête is niet meegenomen in hoeverre mensen zich bezighouden met het klimaat en verduurzaming. In straatgesprekken bleek ook dat er inwoners zijn die niet bezig zijn met verduurzaming of het niet nodig vinden. Op basis van de enquête en het participatietraject is er geen specifieke uiteenzetting te maken van hoe groot deze groepen precies zijn. In een vervolgonderzoek is het interessant om uit te zoeken hoe groot de volgende groepen zijn: klimaatbewuste inwoners, die zich erg betrokken voelen bij verduurzaming en het klimaat, het stille midden, die niet tegen verduurzaming of klimaatmaatregelen zijn maar andere prioriteiten hebben, en terughoudenden, die geen urgentie of afstand tot het thema voelen.

2.3.2. Levensfase

De levensfase waar mensen inzitten bepaalt veel over hoe zij betrokken kunnen en willen worden. In Leesten en Overkamp zijn twee verschillende grote groepen betrokken bij de energietransitie: starters & jonge gezinnen (25-50 jaar oud) en empty-nesters & ouderen (50+). Starters op de arbeidsmarkt & jonge gezinnen zijn vaak druk bezig met hun carrière en kinderen. Dat geeft ze minder tijd en ruimte om actief en fysiek betrokken te zijn. Daar tegenover staan de empty-nesters & ouderen die juist veel tijd en ruimte overhouden omdat ze minder tijd nodig hebben voor hun carrière en kinderen. Het aandeel van deze groepen wisselt per buurt. In Overkamp en Ooyerhoek gaat het bijvoorbeeld om meer dan 50% ouderen en in Looërenk en Woud om zo'n 30%.

2.3.3. Sociaaleconomische status

De manier waarop mensen betrokken worden heeft ook te maken met hun sociaaleconomische status. Deze kunnen we baseren op een combinatie van gemiddeld inkomen en opleidingsniveau. De gemiddelde inkomens van de buurten liggen allemaal rond of boven het gemiddelde van Zutphen. De opleidingsniveaus wisselen tussen buurten waarbij er in Overkamp en Looërenk & Woud de meeste hoogopgeleiden zijn (42.3% en 41.3% respectievelijk) en in Eme en Broek de meeste laagopgeleiden zijn (50.7%).

2.4. Communicatie- en participatievoorkeuren in de wijk

Om iedereen mee te krijgen in deze transitie is het belangrijk om communicatie en participatie toe te spitsen op de juiste doelgroep. Inwoners gaven in de enquête aan dat ze graag geïnformeerd worden met een digitale nieuwsbrief of informatie per brief. Verder vinden ze het belangrijk dat informatie te vinden is op de gemeente website. Verder noemden bewoners ook bezoek van een gratis energiecoach en informatieavonden in de buurt. Er was minder voorkeur voor digitale bijeenkomsten of bezoeken aan voorbeeldwoningen. De resultaten van de enquête zijn niet uit te splitsen op demografische gegevens.

Op basis van de uitgesplitste bewonersgroepen kan er gekeken worden hoe deze normaliter benaderd willen worden. Hieronder staat een overzicht van voorkeuren en effectieve strategieën per doelgroep.

Voor moeilijker bereikbare groepen is het belangrijk aan te sluiten bij hun eigen netwerk en leefwereld. Dit geldt met name voor (kwetsbare) mensen die niet reageren op boodschappen van de gemeente. Denk aan het buurthuis, een sportvereniging of sleutelfiguren in de wijk. Soms is het effectiever om hen via een ander thema dan duurzaamheid (zoals veiligheid of gezondheid) te bereiken. Voor deze groepen is afstemming met lokale partners en organisaties essentieel.

Tabel 1: Communicatie- en participatievoorkeuren per doelgroep

Doelgroep	Motivatie	Voorkeurskanalen	Effectieve aanpak
Klimaatbewusten	Bijdragen aan milieu en klimaat	Webinars, themabijeenkomsten, rapporten, groene markten	Duidelijke impact tonen, inhoudelijke verdieping
Stille midden	Lagere kosten, wooncomfort	Brieven, korte flyers, lokale bijeenkomsten	Praktisch, duidelijk, directe voordelen benadrukken
Terughoudenden	Weinig urgentie of betrokkenheid	Via vertrouwde personen of plekken (zoals buurtwinkel/moskee)	Aansluiten bij andere thema's, persoonlijk contact
Jonge gezinnen / Starters	Leefomgeving, kinderen, gemak	Digitale kanalen, buurtapp, flyers via school	Concrete verbeteringen dichtbij huis, laagdrempelige info
Empty-nesters / Ouderen	Wijkontwikkeling, gemeenschapszin	Fysieke bijeenkomsten, brieven, telefoongesprek	Persoonlijke benadering, langetermijnvisie
Hoge Sociaaleconomische status	Beleidsinvloed, duurzaamheid	Rapporten, adviesraden, workshops, conferenties	Diepgang, beleidsgericht, formele participatievormen
Lage Sociaaleconomische status	Direct voordeel, kostenbesparing	Korte flyers, buurtbijeenkomsten, via buurtorganisaties	Concreet, visueel, via vertrouwde netwerken

3. Betrokken partijen bij de warmtetransitie

Er zijn veel partijen nodig om alle inwoners te kunnen bereiken en betrekken. De warmtetransitie is voor minstens de helft een sociale opgave. Op verschillende momenten in het proces zullen verschillende partijen nodig zijn. Van informatievoorziening tot installatie van warmtetechnieken later. In Leesten en Overkamp zijn er al veel organisaties bezig met een onderdeel van de transitie.

Om dit in kaart te brengen en houden hebben we een ladder van betrokkenheid gemaakt. Organisaties kunnen op verschillende niveaus aangehaakt zijn op het proces. Wanneer relevant kunnen ze een stapje omhoog zetten of een stapje terugzetten. Deze ladder van betrokkenheid staat op de volgende pagina.

We onderscheiden de volgende niveaus:

Kerngroep

Deze groep is tijdens het proces opgestart en omvat organisaties die zich het meest bezig houden met de warmtetransitie in Leesten en Overkamp. Ze stemmen geregeld af en zoeken verbinding met andere organisaties.

Betrokken

Dit zijn de partijen die betrokken zijn bij de wijk of bij een onderdeel van de warmtetransitie. Bijvoorbeeld woongroepen die in een pilot voor duurzame warmte zitten of inwonersinitiatieven die zich niet focussen op duurzaamheid zoals het wijkteam Leesten.

Geïnformeerd

Deze partijen kunnen op bepaalde momenten een rol spelen in het proces. Zij weten dat er gewerkt wordt aan duurzame warmte en bieden een rol bij het informeren over of het faciliteren van dit proces. Hier zitten ook partijen die op termijn een grotere rol kunnen spelen, bijvoorbeeld als eigenaar van vastgoed.

Onbekend

Dit zijn organisaties waarvan we op dit moment niet weten hoe betrokken ze zijn op dit thema. Hier varieert het van voorzieningen in de wijk die inwoners bereiken tot gemeente brede duurzaamheidsinitiatieven die nog niet in de wijk actief zijn.

Een sociale kaart is nooit af. Nieuwe uitdagingen kunnen een nieuw partnerschap vereisen. Om specifieke inwoners te bereiken is het nuttig om samen te werken met organisaties in hun vertrouwde kern. En om open te staan voor nieuwe initiatieven die zich bezig houden met het gezamenlijke doel.

3.1. Kerngroep aardgasvrij Leesten – Overkamp

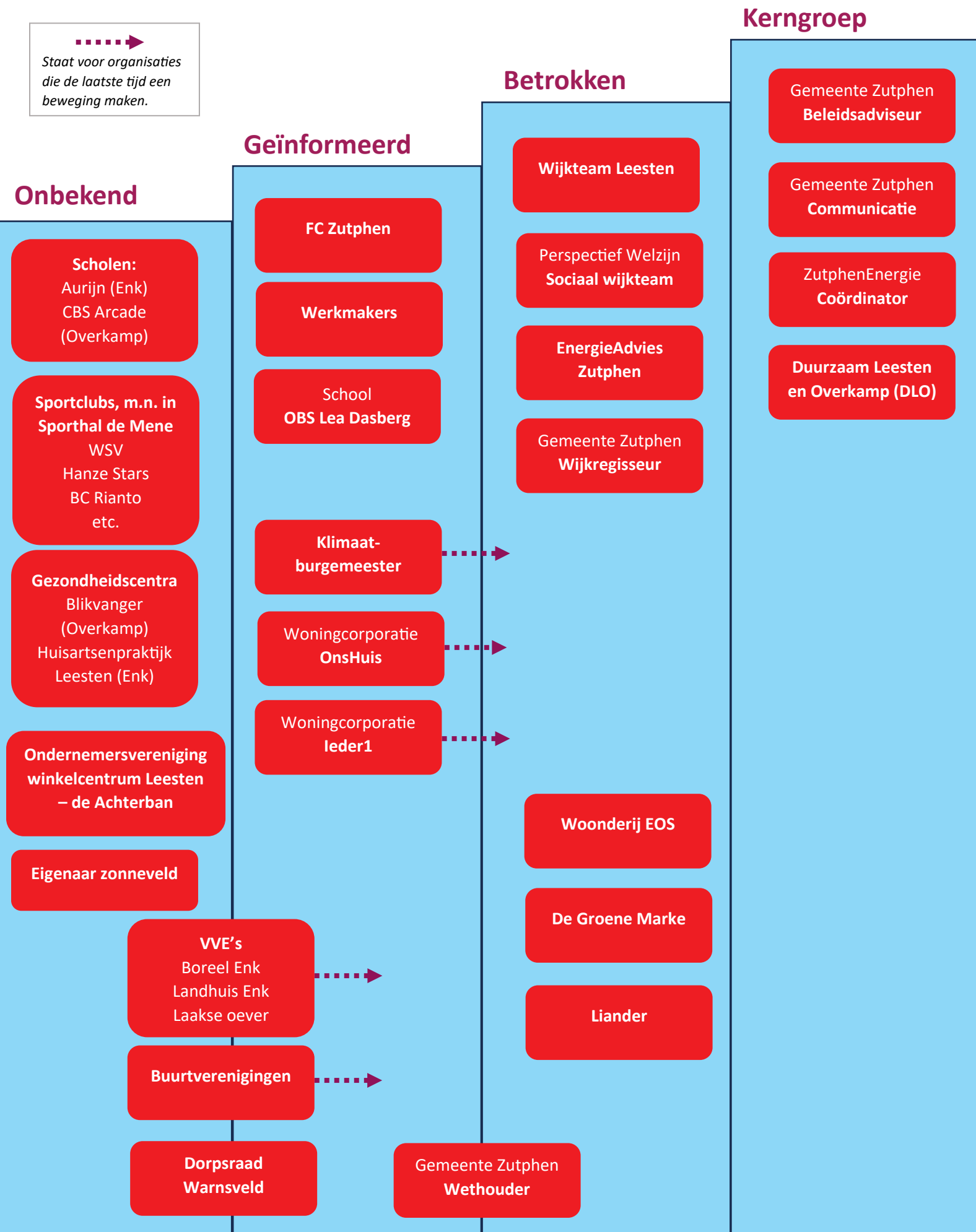
De kerngroep bestaat op dit moment uit het bewonersinitiatief Duurzaam Leesten – Overkamp (DLO), energiecoöperatie ZutphenEnergie en gemeente Zutphen.

Gemeente Zutphen heeft een duidelijk doelstelling rondom duurzame warmte: in 2040 iedereen in Leesten en Overkamp aardgasvrij op een betaalbare manier. De energietransitie is een middel om de sociale cohesie te verhogen. De gemeente zorgt voor (financiële) ondersteuning in het proces, toegang tot netwerk en kennis, en besluitvorming en richting door een duidelijk transitiedoel te stellen.

DLO zet zich in voor het belang van de wijkbewoners, zowel kopers als huurders. Zij stimuleren en informeren bewoners en werken aan een community rondom duurzaamheid.

ZutphenEnergie heeft een maatschappelijk doel: “Samen lokaal naar energieneutraal.” Ze zijn een coöperatie met leden en klanten, maar ook een samenwerkingspartner van de gemeente. Naast groene stroom opwekken en leveren houdt ZutphenEnergie zich ook bezig met besparen en vergroenen. Zo kunnen inwoners van Zutphen gebruik maken van een gratis energiecoach die bij hen thuis langs komt en organiseren zij de lokale FixBrigade. Verder zetten zij zich in voor allerlei projecten om Zutphen zo groen mogelijk te maken.

3.2. Ladder van betrokkenheid warmtetransitie Leesten en Warnsveld-Overkamp (maart 2025)

4. Techniek

Leesten en Warnsveld-Overkamp zijn door gemeente Zutphen in de transitievisie warmte bestemd als all-electric wijk. Dat wil zeggen dat de wijk volledig elektrisch verwarmd zal worden met individuele warmtepompen en dat de gemeente geen grootschalige warmtenet voorziet.

Een individuele voorziening wil niet zeggen dat er geen collectiviteit mogelijk is. Collectief inkopen van isolatiemaatregelen en warmtepompen is daar een goed voorbeeld van. Daarnaast kan het zinvol zijn in te zetten op het delen van een warmtebron in microwarmtenetten of het opslaan van energie in een buurtbatterij.

4.1. Netcongestie

We verbruiken met z'n allen steeds meer energie, dit levert door het hele land netcongestie op. Dit is ook een zorg/probleem in Leesten en Overkamp. Het aantal elektrische auto's in Leesten is de afgelopen jaren verdubbeld en er stappen steeds meer mensen over op zonnepanelen en warmtepompen. Netbeheerder Liander heeft aangegeven dat als de hele wijk in een korte tijd over zou schakelen op een elektrische warmtepomp, het net het niet aan zou kunnen. Netcongestie is zo een belemmering om de hele wijk te kunnen verwarmen op elektriciteit.

Er zijn plannen om het elektriciteitsnet voor dit gebied te verzwaren. De netbeheerder doet dit per buurt met het opstellen van een buurtrealisatieplan. De buurten De Enk, Looerënk & Woud en Eme & Broek zijn als eerste aan de beurt. In 2025 wordt voor deze buurten een buurtrealisatieplan opgesteld. De planning voor de netuitbreiding volgt daaruit. De verwachting is dat het elektriciteitsnet in de hele wijk Leesten en Overkamp in 2030 is aangepast.

4.2. Opslag in buurt- en thuisbatterijen

4.2.1. Buurtbatterijen

Buurtbatterijen worden vaak genoemd als oplossing voor de toenemende energievraag en netcongestie. Er is al veel onderzoek gedaan naar deze vorm van lokale opslag. Op meerdere plekken wordt de techniek getest en de productie zal op termijn ook opgeschroefd worden. Er zijn op dit moment al veelbelovende sociale ideeën. Zoals de Ecoplant van Stichting Oranje Advies. De Ecoplant is een buurtbatterij die het overschot aan opgewekte energie kan bufferen als warm water in boilers of een buurtaccu en een passend uiterlijk bij de wijk heeft. Gemeente Zutphen wil wachten hoe andere gemeenten dit aanpakken maar staat open voor verkenning van de kansen als onderdeel van de transitie in Leesten.

4.2.2. Local4Local

Local4Local is een nieuw energiesysteem waarin landelijk samenwerkende energiecoöperaties hun lokale duurzaam opgewekte stroom en warmte gaan aanbieden tegen een eerlijke prijs. Het doel van Local4Local is het ontwikkelen en implementeren van een coöperatief model voor een integrale, duurzame, collectieve energievoorziening, met minimale impact op de lokale energie-infrastructuur en waarin de eindgebruiker een eerlijke, stabiele prijs betaalt voor zijn energie.

Lokaal opgewekte energie wordt lokaal geleverd en gebruikt en zoveel mogelijk op elkaar afgestemd waarbij stroom en warmte worden gekoppeld via elektrificatie. Het doel is om door lokale opslag van stroom en omzet van stroom naar warmte tijdelijke overschotten zoveel mogelijk zelf te gebruiken. Inkopen van energie op de internationale markt wordt alleen gedaan als het niet anders kan.

In Zutphen werkt ZutphenEnergie aan een pilot. De eerste fase begint in 2025 waarbij monitoring centraal staat. Op termijn willen ze werken aan lokale energiedeling.

4.3. Microwarmtenetten en buurtwarmtepompen

Het afgelopen jaar hebben meerdere (groepen) inwoners interesse getoond in micro- en mini-warmtenetten. Onderzoeksbureau Syntraal verkent de mogelijkheid van mini-warmtenetten in de RES-regio stedendriehoek. Op aanvraag van de gemeente en inwoners hebben zij ook een verkenning gedaan naar de haalbaarheid van micro-warmtenetten in Leesten en Overkamp. Dit lijkt een kansrijke optie.

In het onderzoek zijn twee soorten warmtenetten vergeleken met de individuele lucht/water warmtepomp en de huidige situatie met aardgas. Er is een business case uitgewerkt met aandacht voor de nodige investering voor het warmtenet en de bewonerskosten. Op basis hiervan is een berekening gemaakt van de totale kosten van bezit (TCO) over 30 jaar. De resultaten geven een indicatie van de verschillende warmteoplossingen ten opzichte van elkaar.

Als uitgangspunt hebben ze een projectgebied in de Enk uitgezet, zie het kaartje. Dit gebied is in principe representatief voor delen van de wijk waar het gaat om relatief nieuwe woningen (jaren 90 en nieuwer) in een rij. Dit is in een groot gedeelte van de wijk het geval.

De twee onderzochte warmtenetten zijn:

- 1) Een kleinschalig bronnet van 75 woningen, door ons ook wel mini-warmtenet genoemd
- 2) Een collectieve bodemlus van 9 woningen, door ons ook wel micro-warmtenet genoemd.

De belangrijkste conclusies waren:

- 1) Mini- en micro-warmtenetten zijn een haalbaar alternatief voor aardgas.
- 2) Micro-warmtenetten (collectieve bodemlus) kunnen financieel voordelig zijn op langere termijn. Deze komt in een vergelijking met een mini-warmtenet (bronnet) of een individuele lucht/water-warmtepomp als goedkoopste uit de analyse.
- 3) Voorfinanciering van een bron is nodig en vraagt wel wat van geïnteresseerde bewoners.
- 4) Draagvlak bij de burens en bereidheid om hier tijd in te stoppen is nodig voor een vervolg.

Uit het onderzoek blijkt dat mini- en micro-warmtenetten een kans zijn om gezamenlijk met duurzame warmte aan de slag te gaan. Er zijn voordelen tegenover individuele warmtepompen. Elke woning heeft eigen zeggenschap en net als bij een individuele warmtepomp heeft een woningeigenaar een eigen voorziening in de woning. Een micro-warmtenet maakt geen geluid omdat deze voorziening gevoed wordt door de bodemlus en niet vanuit de lucht. En woningen met een micro-warmtenet kunnen ook gekoeld worden in de zomer.

De grootste uitdaging met het uitrollen van deze techniek is de organisatie en financiering rond krijgen. Meerdere woningeigenaren moeten tegelijk aan de slag willen met verduurzamen en samen willen werken in het opzetten. Er is geen kant en klaar stappenplan voor het opzetten. De gemeente kan inwoners hierin faciliteren met ondersteuning en advies op communicatief, juridisch, financieel en organisatorisch vlak.

Pilots in het vervolg moeten uitwijzen of mini- en micro-warmtenetten een haalbaar alternatief voor individuele warmtepompen zijn en hoe schaalbaar deze techniek is voor Leesten en Overkamp.

5. Het vervolg

Op basis van de analyse van de wijk en de samenwerking die we met het kernteam hebben opgezet, is de vervolg aanpak:

Ruimte bieden aan lokale initiatieven

De gemeente kan lokale betrokkenheid coördineren en zoeken naar koppelkansen. Hiervoor is het belangrijk dat de gemeente zorgt voor het delen van kennis voor inwoners en organisaties. Dat kan door de kerngroep bij elkaar te houden en kennis en ervaring uit andere wijken en regio's in te brengen. Daarnaast kan de gemeente betrokken organisaties betrekken bij het maken van beleidskeuzes en kan de gemeente opgroeiruimte voor duurzame initiatieven bieden.

Faciliteren van verkennen naar vernieuwende technische oplossingen

Om tot vernieuwende technische oplossingen te komen moeten maatwerkoplossingen gestimuleerd en gefaciliteerd worden. Dit kunnen pilots naar micro- of mini-warmtenetten zijn of het faciliteren van collectieve inkoop. Op langere termijn kan de gemeente ook overwegen om te werken met een energieopbouwwerker.

Starten met een brede aanpak voor participatie- en communicatie

Het is belangrijk samen met de kerngroep te werken aan een participatie- en communicatieaanpak waarin ruimte is voor verschillende methoden. Het opzetten van acties, gericht op verschillende inwonerstypen, zorgt dat zoveel mogelijk inwoners geïnformeerd worden en betrokken raken bij verduurzaming en de warmtetransitie. Het helpt vaak om als eerste te focussen op de inwoners die meer geïnteresseerd zijn. Later zullen ook mensen met meer weerstand mee moeten. Hiervoor kan een analyse van weerstandstypen gemaakt worden om een vervolg aanpak op te baseren.

Inzetten op meer duurzame projecten dan alleen aardgasvrij

Inwoners die duurzaamheidsgericht zijn hebben verschillende interesses. Om meer inwoners aan te haken is het nodig om op meer duurzame projecten in te zetten dan alleen rondom duurzame warmte. Dit kan bijvoorbeeld op vergroening, deelfervoer en circulariteit. Dit kan gekoppeld worden aan de inzet die er nu al zit op het aardgasvrij maken van de wijk en aan bestaande wijkinitiatieven. Of door meerdere thema's te koppelen zoals vergroening met gezondheid of vitaliteit.

Herzien wijkindeling / startbuurten

Om tot dit transitieplan te komen is naar de wijk als geheel gekeken. Binnen de transitievisie warmte van de gemeente waren deze 5 buurten aangewezen voor een all-electric oplossing. Daarbinnen waren Looërenk en Woud, en Overkamp aangewezen als startbuurten. Vanwege het homogene karakter van de wijk Leesten is dat een goede basis om tot een visie te komen. Voor een effectieve aanpak in dit werkgebied moet er ook buurtgericht gekeken worden. Inwoners voelen zich niet snel aangesproken als inwoner van Leesten, het werkgebied is groot voor een gerichte aanpak en de verzwarende van het net loopt niet gelijktijdig. Voor een vervolgaanpak moeten deze aspecten meegenomen worden. Dat kan ook betekenen het herzien van de beoogde startbuurten: Looërenk en Woud, en Overkamp.

Op basis van de beoogde planning voor verzwarende van het net door Liander en sociale aspecten stellen we de volgende indeling vast voor vervolgaanpakken:

- 1) Projectgebied 1 – opgesplitst in twee delen
 - a. Looërenk en Woud
 - b. De Enk + Eme en Broek
- 2) Projectgebied 2 – Ooyerhoek
- 3) Projectgebied 3 – Overkamp

Projectgebied 1 bestaat uit de drie buurten waar Liander als eerste het net wil verzwaren. Dat betekent dat zij op een eerder punt klaar zijn om grootschalig over te stappen op volledig elektrische verwarming. Daarmee zijn deze buurten als eerste klaar voor elektrificatie van de verwarmingssystemen en afkoppeling van het gasnet. In de basis zou er tegelijk een aanpak opgesteld kunnen worden voor dit gebied. De splitsing zit met name in de energetische kwaliteit van de woningen. De woningen in De Enk en Eme en Broek zijn gebouwd tussen 1995 en 2000. Die in Looërenk en Woud zijn gebouwd sinds 2004 en de meesten zelfs na 2010. Deze woningen zijn over het algemeen beter geïsoleerd en zouden met minder aanpassingen over kunnen stappen naar een elektrisch verwarmingssysteem. Daarmee vereist Looërenk en Woud een andere, wellicht minder intensieve, aanpak.

Projectgebied 2 bestaat uit Ooyerhoek, de oudste buurt uit Leesten. Dit gedeelte van Leesten wordt niet als eerste meegenomen door Liander voor verzwaring. Dat betekent dat de buurt pas later dan de rest van Leesten geschikt is voor elektrificatie van de verwarmingssystemen.

Projectgebied 3 is de buurt Overkamp in Warnsveld. Op sociaal vlak blijkt het niet relevant om Warnsveld te koppelen aan Leesten. Binding met het dorp is niet bij alle inwoners hoog, maar de binding met Warnsveld is groter dan met Leesten of Zutphen. Als het doel is om Overkamp als startbuurt zo snel mogelijk van het gas af te krijgen lijkt een gerichte aanpak op Overkamp, los van Leesten, effectiever. Als er acties opgezet worden voor buurten in Leesten zouden deze ook uitgebreid kunnen worden naar Overkamp.

6. Vervolgaanpak warmtetransitie tot 2030

Het afgelopen jaar kan gezien worden als de onderzoeksfase. De periode tot 2030 als voorbereidingsfase. In deze fase werken we aan de sociale infrastructuur in de wijk via informatievoorziening, versterken van de samenwerking, verbinden met andere duurzaamheidsthema's en het verkennen en aandragen van technische oplossingen. Netbeheerder Liander versterkt ondertussen de fysieke infrastructuur in de wijk tot 2030. Zo zijn we in 2030 klaar voor het grootschalig uitvoeren van de verdere elektrificatie van de wijk richting een aardgasvrije woonomgeving in 2040.

In de vervolgaanpak van de voorbereidingsfase, maken we onderscheid tussen acties op de korte termijn (2025) en langere termijn (2026 – 2029). De acties zijn verdeeld over 4 onderwerpen:

- Ruimte voor lokale initiatieven, met gerichte ondersteuning en samenwerking
- Technische oplossingen die aansluiten bij de leefwereld van bewoners
- Bredere participatie en communicatie
- Duurzaamheid verbreden om sociale cohesie te versterken

In de tabellen staan nog op meerdere plekken vraagtekens. Dit zijn vragen die in het kernteam verder uitgewerkt worden.

Ruimte voor lokale initiatieven, met gerichte ondersteuning en samenwerking

Leesten en Overkamp is een groot gebied met veel inwoners. Er zijn veel organisaties en inwoners bezig met de warmtetransitie. Hiervoor is het belangrijk dat de gemeente een coördinerende én faciliterende rol in het proces oppakt. Succesfactor hierin is ruimte bieden aan lokale initiatieven en organisaties om oplossingen te ontwikkelen die bijdragen aan de warmtetransitie. Zij kennen de wijk en inwoners goed en kunnen daardoor werken aan maatwerkoplossingen. Deze samenwerking kan leiden tot versnelling, kostenbesparing of meer impact.

Tabel 2. Acties voor samenwerking

Actie	Wanneer	Wie
Versterken kernteam en verbinden met andere wijkteams	1 ^e helft 2025	Spectrum, gemeente, ZE, DLO
Plannen bespreken met andere partijen die rondom de wijk actief zijn. Een sessie organiseren om dit te delen. - Woningcorporaties - Perspectief Welzijn - Wijkregisseurs - Wijkteam Leesten Potentieel thema is (energie)opbouwwerk in de wijk.	Q3 2025	Spectrum
Gezamenlijk beeld versterken en geschikt maken als verhaal naar buiten	(Onderdeel van communicatieplan; actie is hier om dat ook breed gedragen te krijgen in de groep)	Gemeente en Spectrum
Duidelijkheid meer structurele ondersteuning DLO (en andere initiatieven)	Uitgevoerd in 1 ^e helft 2025	ZutphenEnergie heeft ruimte van de gemeente gekregen om budget beschikbaar te stellen voor inwonersinitiatieven. Zij stellen deel hiervan beschikbaar voor DLO.

Verkennen behoefte ondersteuning DLO		Gemeente Zutphen heeft een jaarlijks budget voor inwonersinitiatieven beschikbaar. Spectrum
Verder betrekken organisaties in en om de wijk (welke?) Gesprekken voeren met organisaties	Continue	Spectrum

Technische oplossingen die aansluiten bij de leefwereld van bewoners

Overstappen naar aardgasvrij wonen is voor veel mensen complex. Daarom moet er rekening gehouden worden met de leefstijl, woningtype en middelen van verschillende groepen bewoners. Voordat er breder ingezet wordt op bepaalde technische oplossingen moet worden bekeken wat voor bewoners praktisch uitvoerbaar is. Waar nodig, helpt de gemeente bij het zoeken naar passende technische oplossingen die haalbaar zijn voor meerdere bewoners zoals mini-warmtenetten. Ook bij individuele oplossingen is een collectieve aanpak mogelijk, bijvoorbeeld door collectieve inkoopacties.

Tabel 3. Acties voor techniek

Actie	Wanneer	Wie
Doorloop en evt opschalen fixbrigade (ook obv beschikbaarheid subsidie vanuit Rijk)	Van start in 2025, evalueren eind 2025	In maart start de Fixbrigade van ZutphenEnergie in Ooyerhoek, dan Overkamp. Dan kijken ze verder welke buurten het beste zijn als volgende op basis van kwaliteit woning en behoefte aan financiële verzachting.
Collectieve inkoop van energiebesparende maatregelen	Ntb	DLO / EAZ?
Actieplan CV ketels; wat te doen als CV ketel nu kapot gaat?	Later (nu onderdeel van communicatieplan)	Gemeente / DLO?
Doorontwikkelen warmtepompvergelijker	Later (wat is behoefte?)	ZE / EAZ?
Micro-warmtenetten / mini-warmtenetten, aan de hand van pilot(s) helder krijgen welke kansen micro-netten bieden en wat daarvoor nodig is. Beginnen met bewonersbijeenkomst	Bewonersbijeenkomsten uitgevoerd in maart/april 2025	Groene Marke staat er positief in. Samen met EOS, de Triangel en DLO wordt een besloten informatieavond georganiseerd voor deze wooncollectieven. Ieder1 wordt als woningeigenaar uitgenodigd. Onderwerpen zijn 1) wat is een miniwarmtenet, 2) wat zegt het onderzoek qua haalbaarheid, 3) rol van de gemeente en inwoners (organisatie)
Verkennen energieopbouwwerker	Gedurende 2025. Interessant onderwerp om naar voren te halen. ZutphenEnergie lijkt interesse en behoefte te hebben hieraan.	Gemeente / ZE

Bredere participatie en communicatie

In een grote wijk wonen veel verschillende mensen met andere motivaties en behoeftes rondom duurzaamheid. Voor vertrouwen en draagvlak is het belangrijk om consistent, open en transparant te communiceren. Tot nu toe is er vooral gecommuniceerd en geparticipeerd met (digitale) nieuwsbrieven en inwonersbijeenkomsten. Daarmee missen er veel inwoners – met name de groep starters en jonge gezinnen. Het is daarnaast belangrijk om éénlijnige communicatie te hebben die aansluit bij de verschillende niveaus van betrokkenheid van de inwoners.

Tabel 4. Acties voor communicatie en participatie

Actie	Wanneer	Wie
Opstellen communicatieplan en planning, inclusief andere vormen van participatie / informatievoorziening - Tijdsplan moet verduidelijkt - Advies warmtepomp of niet? - Buurten opsplitsen? Overkamp wel of niet? - Lonkend, samenhangend, hoopvol verhaal om het aantrekkelijk te maken. - Doelgroepen: huisgerelateerd (bv. cv is oud of niet) (Eerdere ideeën: Podcasts, tutorials, Energiewinkel op locatie, Webinars/fysieke bijeenkomsten, Schermen FC Zutphen, Speurtocht warmtepompen)	Uitgevoerd in Q2 2025	Spectrum + gemeente maken opzet, bespreken met de groep
Nieuwsbrief (met woordje van de wethouder): terugkoppeling onderzoeksfase en vooruitblik volgende fase.	Uitgevoerd in Q2 2025	Spectrum / gemeente
Energiecafés (terugkoppeling inhoud?)	Doorlopend in 2025 Jan: zonnepanelen en thuisbatterijen Febr: klimaatspel Mrt: fixbrigade Apr: local4local	DLO
Stappenplan voor iedere woning, flyers van ZE updaten obv voorbeelden uit de wijk zelf	Q3/Q4 2025	ZE?
Analyse van weerstandstypen en daar actie op bepalen	Doelgroepen uitwerken – onderdeel van communicatieplan. Groepen die daarbuiten (blijken te) vallen kunnen later geanalyseerd worden. Na 2025?	
Warmtewandelingen / Blowerdoortest - Ontdek je lekje van ZE bij 11 individuele inwoners van Leesten - Uitkomsten in energiecafé - Bespreken of opschaling dit voorjaar in Leesten mogelijk is en wat nodig is in najaar.	Q3/Q4 2025	ZE met DLO ZE
Verdiepend onderzoek Looërenk en Woud met vragen wat inwoners nodig hebben om van het aardgas af te gaan.	Juni	Spectrum / gemeente

Duurzaamheid verbreden om sociale cohesie te versterken

De warmtetransitie is geen doel op zich maar onderdeel van een brede inzet op het tegengaan van klimaatverandering en aanpassen aan het veranderende klimaat. Door de participatie breder in te zetten dan duurzame warmte biedt het kansen om meer mensen te betrekken en om sociale samenhang in de wijk te bevorderen. Werken aan (duurzame) doelen die inwoners zelf hebben versterkt voor hen het wij-gevoel. Dat kan op termijn helpen om bredere maatschappelijke thema's aan te pakken.

De wijk kent een gescheiden rioolstelsel en is al vrijwel geheel afgekoppeld. Hemelwateropvang is hiermee geen koppelkans. Kansen voor verbreding liggen vooral op het gebied van groen en biodiversiteit en mogelijk ook deelmobiliteit en circulariteit.

Voor de verkenning van de koppeling op het gebied van groen en klimaatadaptatie, is de samenwerking met het Groenpunt interessant. Het Groenpunt is een digitaal platform voor inwoners van de gehele gemeente die graag, samen met buurtgenoten, de openbare ruimte groener willen maken. De Groenverbinder vormt de schakel tussen inwoners en de gemeente en kan inwoners adviseren en begeleiden.

Gemeente Zutphen heeft geen actief beleid of visie rondom duurzame mobiliteit / deelvervoer. Dat neemt niet weg dat het interessant is om te verkennen of er interesse is in de wijk in deelmobiliteit (zoals OnzeAuto). Dit ook in het kader van betrokkenheid op buurtniveau.

Tabel 5. Acties voor brede duurzaamheid

Actie	Wanneer	Wie
Verkennen onderwerp groen; in gesprek met groenverbinder (Saskia Bender)	Uitgevoerd in maart 2025	Spectrum
Verkennen onderwerp deelmobiliteit (hoe en wat?)	Hangt af van interesse in de wijk. Zijn er mensen die hier iets mee willen? Na 2025?	
Repaircafé?	Loopt al, vanuit de zuidwijken en Overkamp naar Leesten	??
Klimaatgesprekken	?	Inwoner van Leesten organiseert dit voor heel Zutphen.

Ooyerhoek

ZUTPHEN

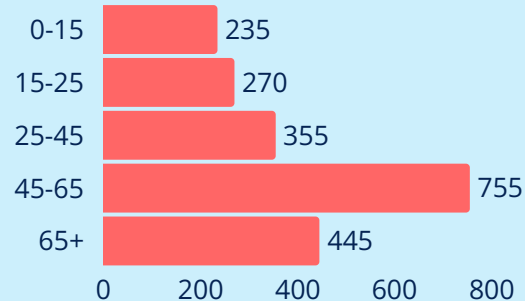
Ooyerhoek is het oudste deel van Leesten. De gemiddelde leeftijd van de inwoners is er hoger dan de rest van Leesten. De woningen zijn er relatief oud, maar de energetische kwaliteit is nog steeds hoog. Het ligt vlakbij het stadscentrum, het ziekenhuis en de sportvelden.

Wie wonen er in de wijk?

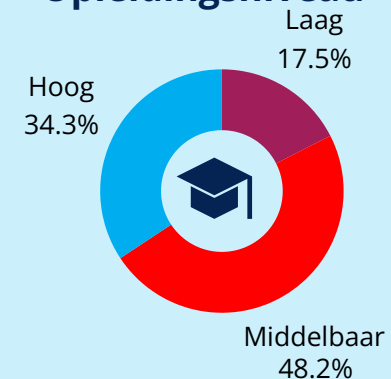
2065 inwoners
909 woningen
2.3 inwoners per woning

Leeftijden

Opleidingsniveau

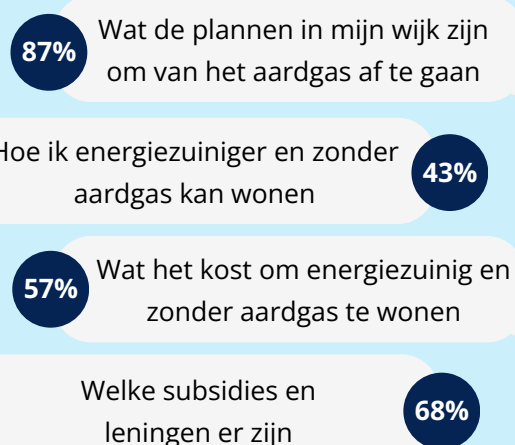

Energie besparen in de wijk

Waarom willen inwoners energie besparen?

Welke informatie hebben inwoners nodig?

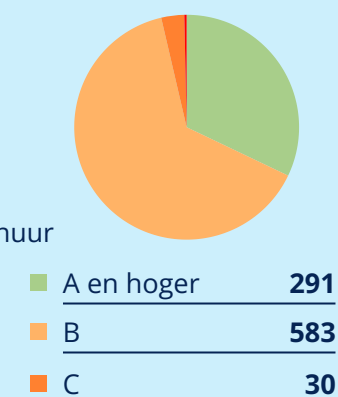
Hoe wonen mensen in de wijk?

Van de **909** huizen in Ooyerhoek is...

Bouwjaren: 1992 - 2002
Aandeel aardgasvrij (2023): 0%

Energielabels woningen

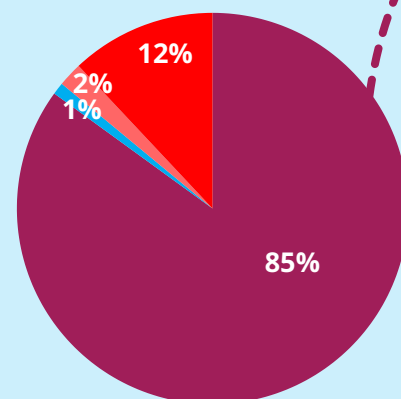
Bron: enquête Kienergy 2023

Hoe willen inwoners geïnformeerd worden?

Hoe verwarmen mensen hun huis?

- CV-ketel
- Warmtepomp
- Hybride warmtepomp
- Anders

Hoe oud is de CV-ketel?

Zijn inwoners van plan een warmtepomp te nemen als de CV-ketel kapot gaat?

37% van de inwoners zou dan een warmtepomp willen

21% van de inwoners zou dan geen warmtepomp willen

42% van de inwoners weet het nog niet

De Enk

ZUTPHEN

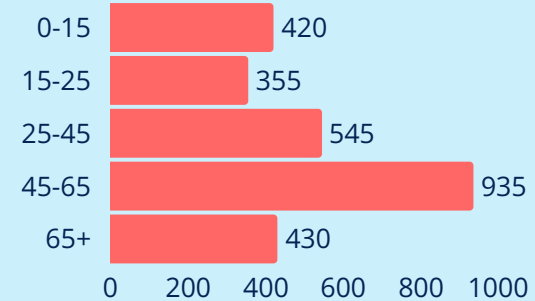
De Enk was de eerste uitbreiding van Leesten en met name gericht op het uitbreiden van het woningaanbod. Er zijn daardoor verschillende georganiseerde woonvormen te vinden. Bijvoorbeeld woongroep de Groene Marke met hun buurtgebouw het Middenhuis. Andere voorzieningen zijn de nieuwe basisschool Aurijs en een gezondheidscentrum.

Wie wonen er in de wijk?

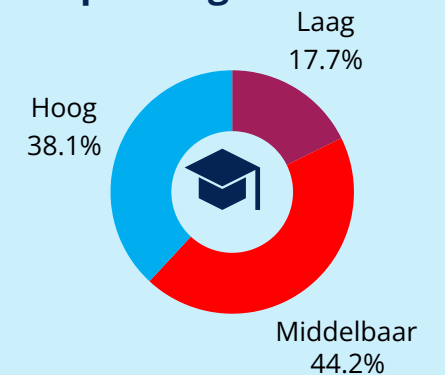
2685 inwoners
1091 woningen
2.5 inwoners per woning

Leeftijden

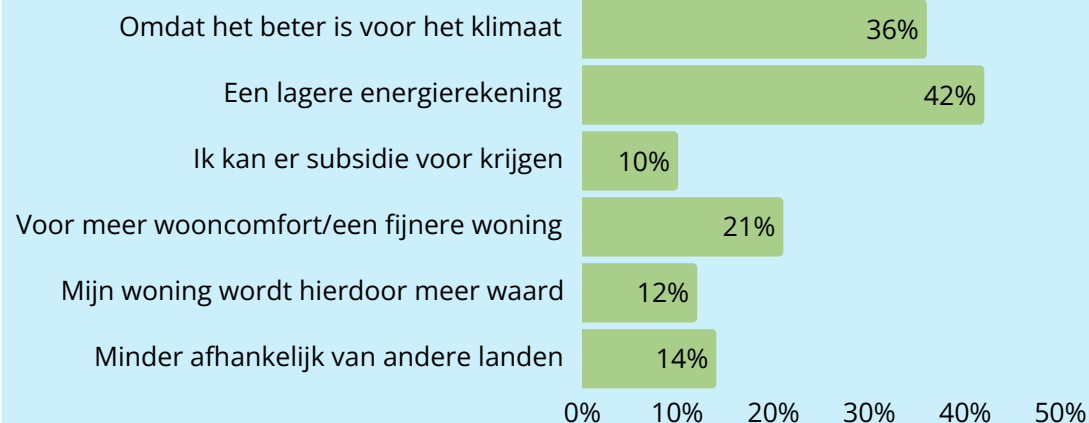

Opleidingsniveau

Energie besparen in de wijk

Waarom willen inwoners energie besparen?

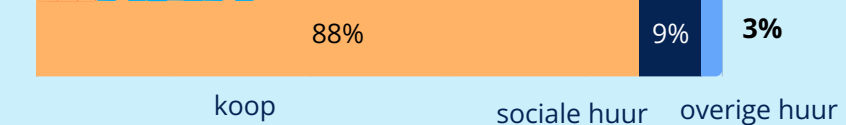

Welke informatie hebben inwoners nodig?

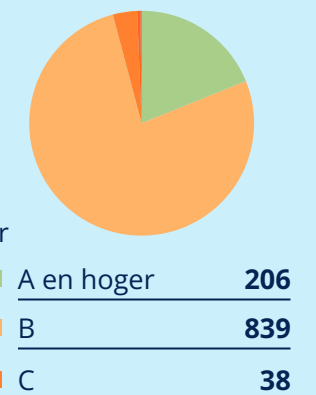
Hoe wonen mensen in de wijk?

Van de **1091** huizen in de Enk is...

Bouwjaren: 1995 - 1999
Aandeel aardgasvrij (2023): 1%

Energielabels woningen

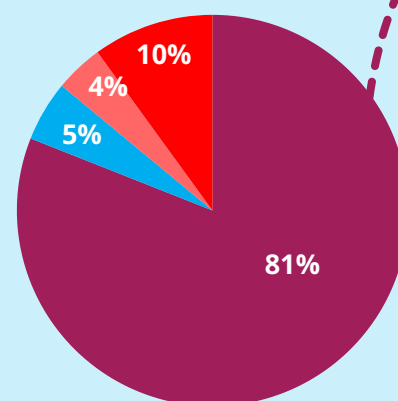
Bron: enquête Kienergy 2023

Hoe willen inwoners geïnformeerd worden?

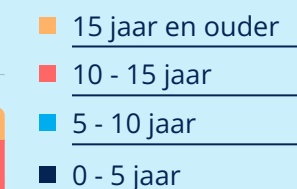

Hoe verwarmen mensen hun huis?

- CV-ketel
- Warmtepomp
- Hybride warmtepomp
- Anders

Hoe oud is de CV-ketel?

Zijn inwoners van plan een warmtepomp te nemen als de CV-ketel kapot gaat?

33% van de inwoners zou dan een warmtepomp willen

27% van de inwoners zou dan geen warmtepomp willen

40% van de inwoners weet het nog niet

buurtpaspoort

Eme en Broek

ZUTPHEN

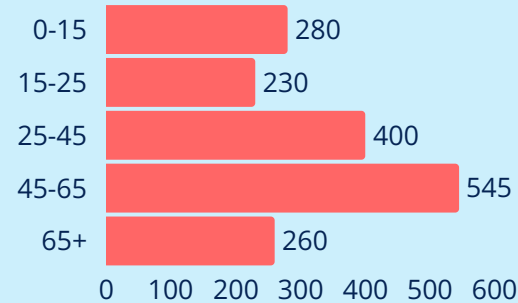
In Eme en Broek liggen de meeste voorzieningen van de buurt. Het winkelcentrum, een basisschool en buurtgebouw Hart van Leesten. Daarnaast is het de buurt die het dichtste bij het sportpark van FC Zutphen ligt. Opvallend is dat er in deze buurt relatief veel mensen met een laag opleidingsniveau en relatief veel sociale huurwoningen zijn.

Wie wonen er in de wijk?

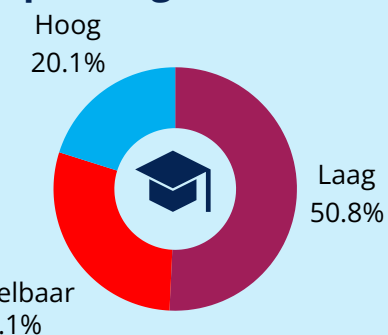
1720 inwoners
705 woningen
2.4 inwoners per woning

Leeftijden

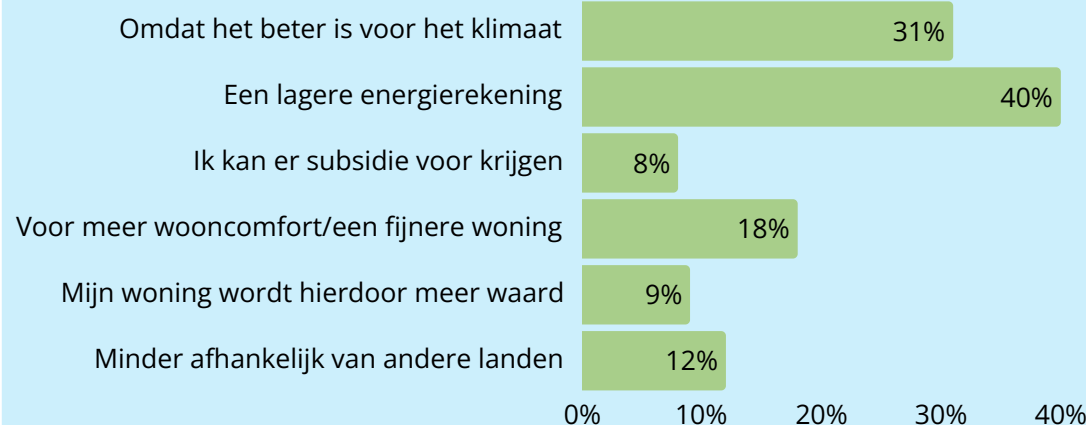
Opleidingsniveau

Bron: CBS

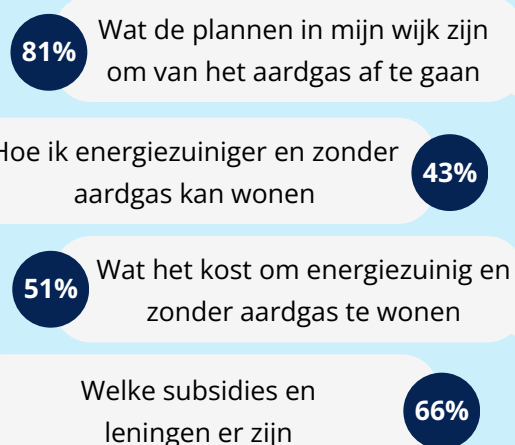
Energie besparen in de wijk

Waarom willen inwoners energie besparen?

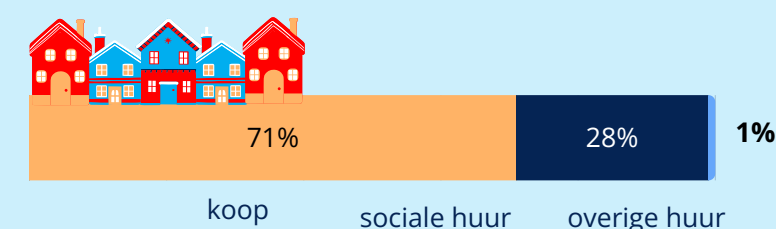
Bron: enquête Kienergy 2023

Welke informatie hebben inwoners nodig?

Hoe wonen mensen in de wijk?

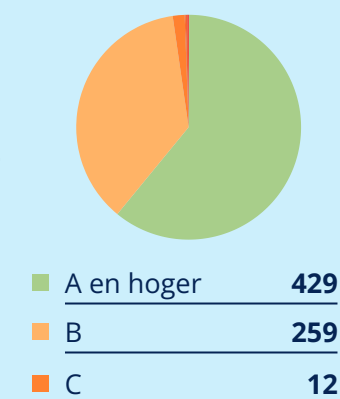
Van de 1091 huizen in Eme en Broek is...

Bouwjaren: 1998 - 2000

Aandeel aardgasvrij (2023): 0%

Energielabels woningen

Bron: CBS

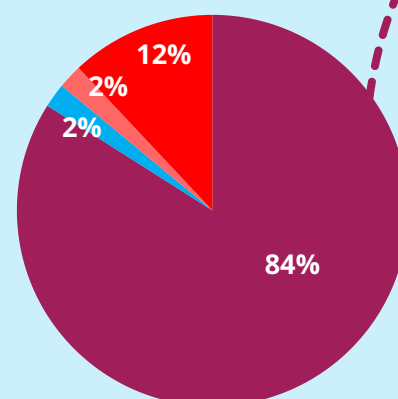
Bron: enquête Kienergy 2023

Hoe willen inwoners geïnformeerd worden?

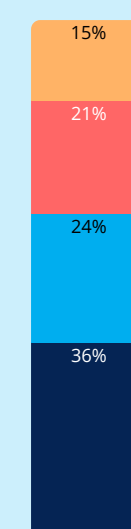
Hoe verwarmen mensen hun huis?

- CV-ketel
- Warmtepomp
- Hybride warmtepomp
- Anders

Hoe oud is de CV-ketel?

- 15 jaar en ouder
- 10 - 15 jaar
- 5 - 10 jaar
- 0 - 5 jaar

Zijn inwoners van plan een warmtepomp te nemen als de CV-ketel kapot gaat?

35% van de inwoners zou dan een warmtepomp willen

23% van de inwoners zou dan geen warmtepomp willen

42% van de inwoners weet het nog niet

Looërenk en Woud

ZUTPHEN

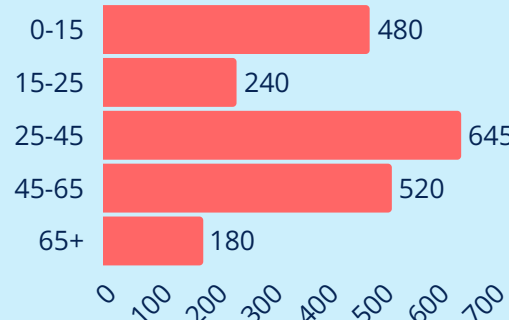
Looërenk en Woud is het nieuwste bewoonde gedeelte van Leesten. Er wonen veel starters en forensen in nieuwe woningen van hoge kwaliteit. Daardoor zijn er al veel aardgasvrije woningen en warmtepompen. Bewoners hebben weinig behoefte aan meer energie besparen en willen vooral op de hoogte gehouden worden van plannen. In de buurt zijn meerdere speeltuinen, maar verder weinig voorzieningen of inwonersinitiatieven.

Wie wonen er in de wijk?

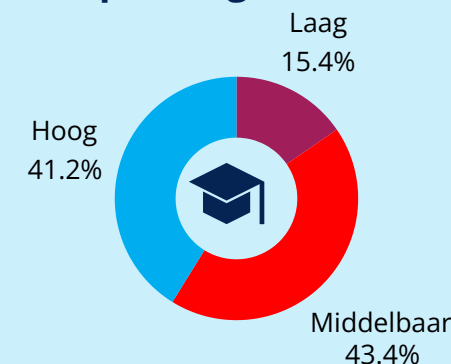
2065 inwoners
685 woningen
3 inwoners per woning

Leeftijden

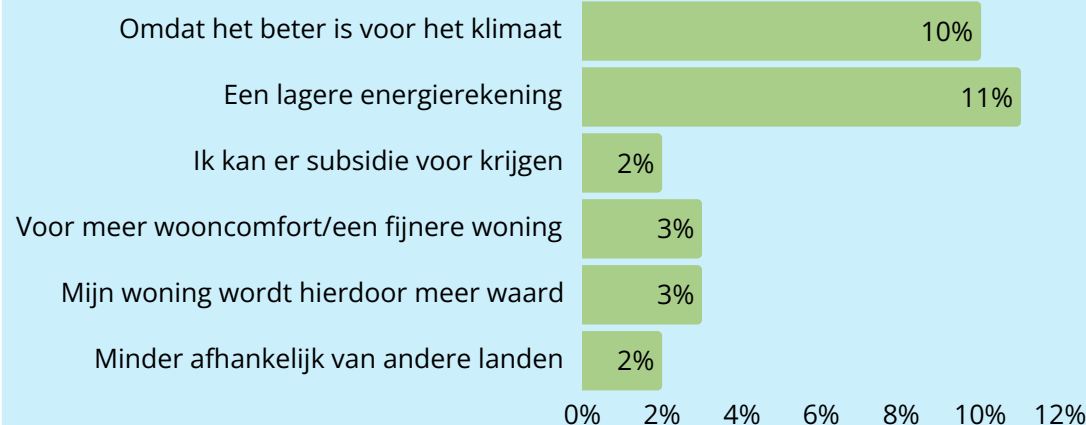
Opleidingsniveau

Bron: CBS

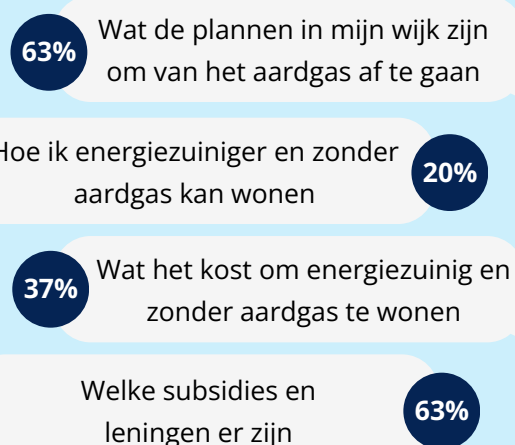
Energie besparen in de wijk

Waarom willen inwoners energie besparen?

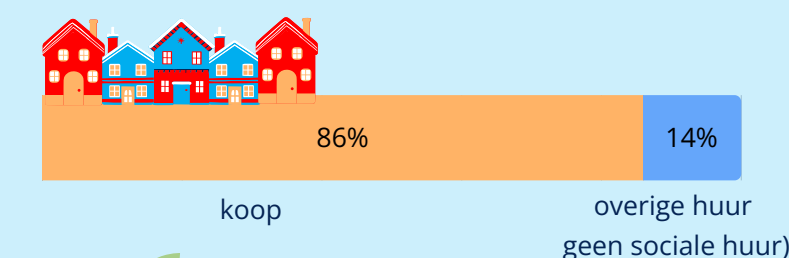
Bron: enquête Kienergy 2023

Welke informatie hebben inwoners nodig?

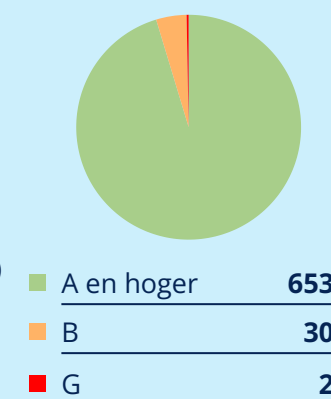
Hoe wonen mensen in de wijk?

Van de 685 huizen in Looërenk en Woud is...

Bouwjaren: 2004 - 2019
Aandeel aardgasvrij (2023): 18%

Energielabels woningen

Bron: CBS

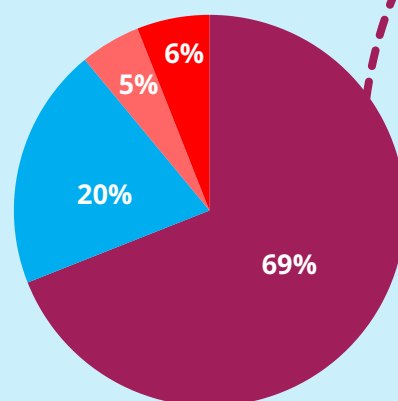
Bron: enquête Kienergy 2023

Hoe willen inwoners geïnformeerd worden?

Hoe verwarmen mensen hun huis?

- CV-ketel
- Warmtepomp
- Hybride warmtepomp
- Anders

Hoe oud is de CV-ketel?

Zijn inwoners van plan een warmtepomp te nemen als de CV-ketel kapot gaat?

Bron: enquête Kienergy 2023

Overkamp

ZUTPHEN

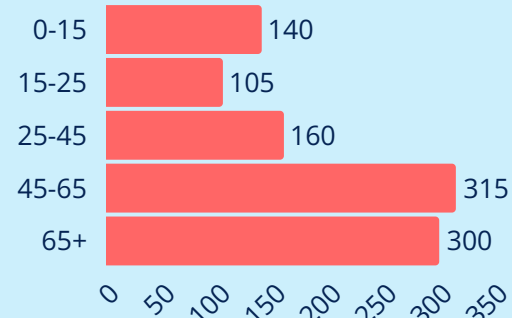
Overkamp is een van de nieuwste gedeelten van het dorp Warnsveld. De woningen zijn er gemiddeld van een lagere energetische kwaliteit dan in Leesten en de inwoners zijn er ouder dan in Leesten. De verbinding met Leesten is meer logistiek dan sociaal. De buurt ligt recht naast de wijk. Vrijwel alle voorzieningen die Leesten heeft zijn ook te vinden in Warnsveld: dorpshuis, zorgcentrum, winkelcentrum, basisschool.

Wie wonen er in de wijk?

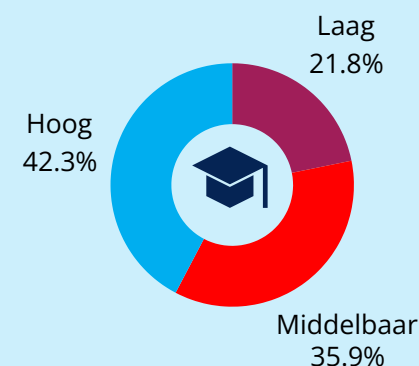
1020 inwoners
428 woningen
2.4 inwoners per woning

Leeftijden

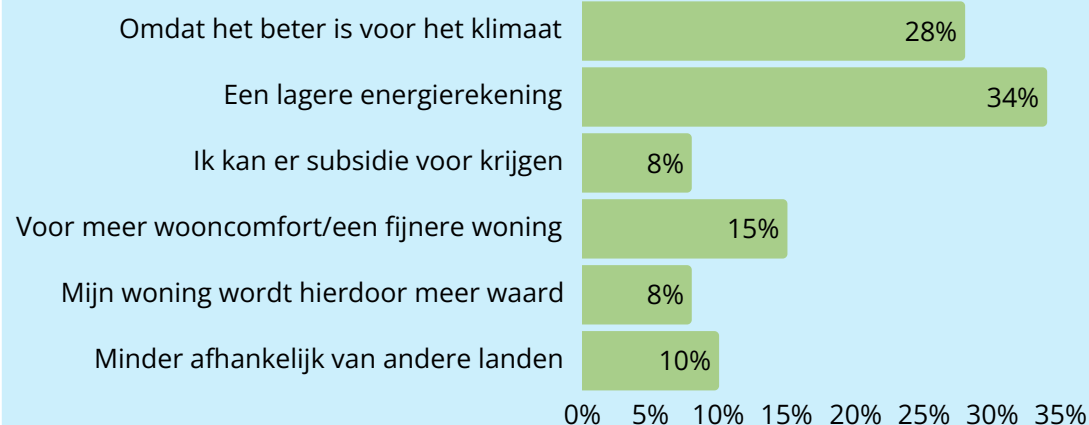
Opleidingsniveau

Bron: CBS

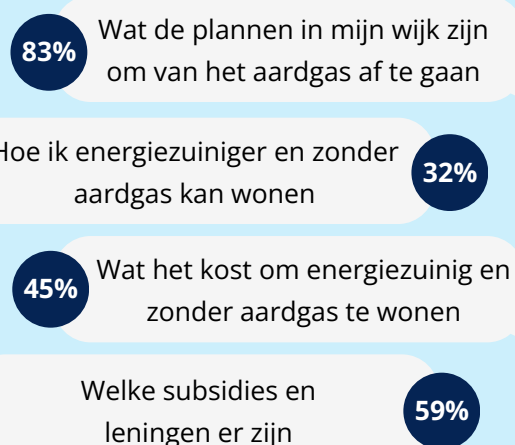
Energie besparen in de wijk

Waarom willen inwoners energie besparen?

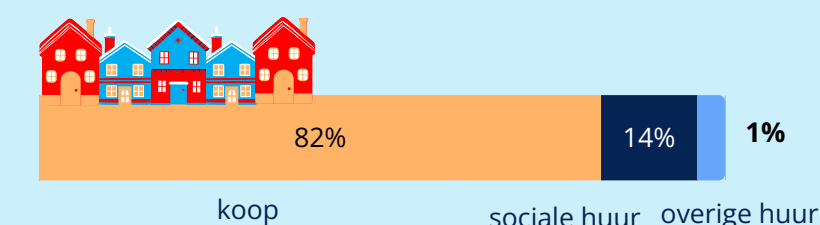
Bron: enquête Kienergy 2023

Welke informatie hebben inwoners nodig?

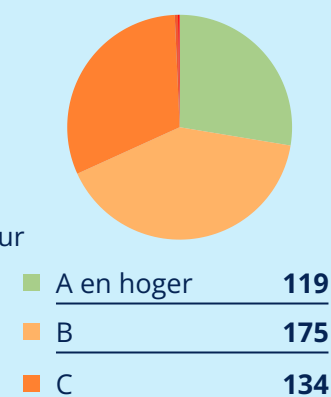
Hoe wonen mensen in de wijk?

Van de **428** huizen in Overkamp is...

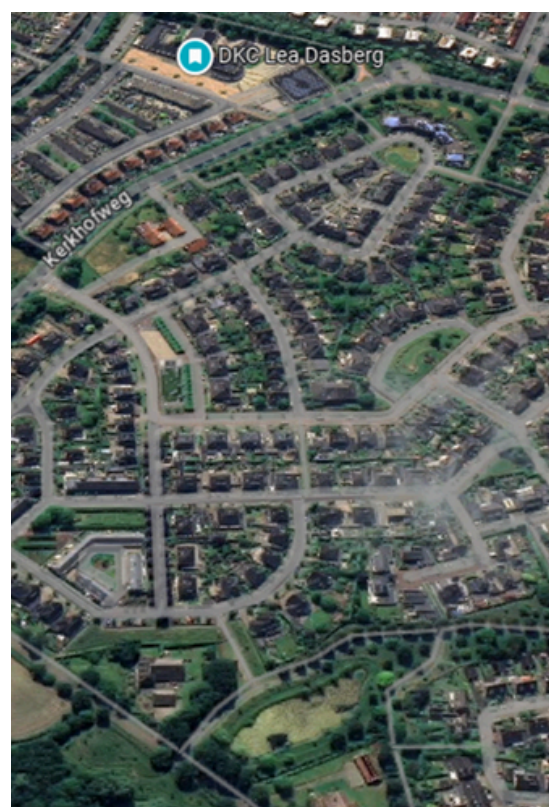

Bouwjaren: 1988 - 2003
Aandeel aardgasvrij (2023): 1%

Energielabels woningen

Bron: CBS

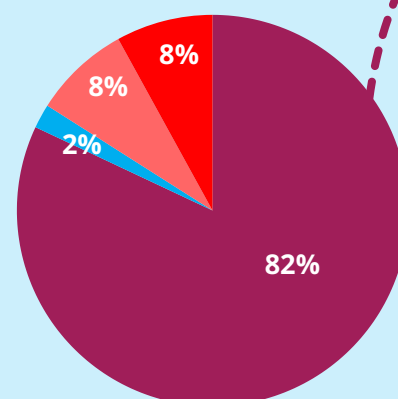
Bron: enquête Kienergy 2023

Hoe willen inwoners geïnformeerd worden?

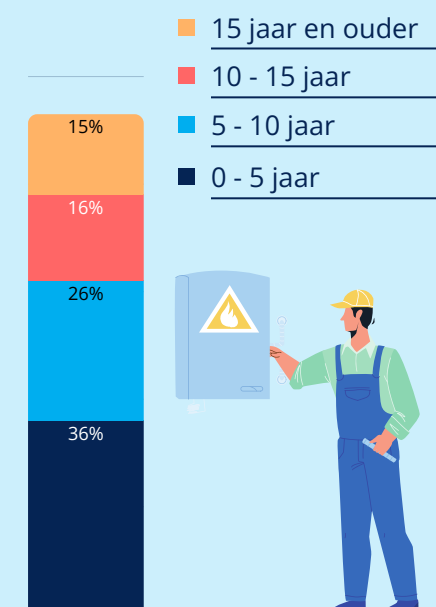

Hoe verwarmen mensen hun huis?

- CV-ketel
- Warmtepomp
- Hybride warmtepomp
- Anders

Hoe oud is de CV-ketel?

Zijn inwoners van plan een warmtepomp te nemen als de CV-ketel kapot gaat?

Bron: enquête Kienergy 2023